

- » между 50 и 100% от децата са роми;
- » физически и умствено здрави ромски деца учат по програми за и сред умствено изостанали и инвалидизирани;
- » на повечето места момичетата престояват до 12, а момчетата до 14-годишна възраст;
- » не е чудно ученик в IV клас да не може да чете и да пише;
- » най-любимите часове са по пеене и физкултура, едва ли не като генетично заложили при ромите;
- » няма компютри, кабинети, лаборатории, физкултурни салони и т.н., но има състав за песни и танци, а също така безплатни за децата кифли и банички, купени от някоя неправителствена организация с хитроумната цел да се задържат децата на училище;
- » за влизане в езиково или специално училище след 7-и и 8-и клас се вълнуват 0,3% от учениците;
- » на родителските срещи присъстват повече учители от родителите;
- » бъдещето „у затворо“ и „магистралка“ е по-вероятно от „университет“ и „бачкане“;
- » ремонт не е правен от години;
- » всеотдайни, мисионерско-аскетично настроени учители и т.н.

Според авторите на брошурата: „Единството на образователните изисквания наред с равния достъп до всички съвременни образователни равнища е със сигурност пътят за реална десегрегация. Тя би се постигнала не с механично преместване на деца от ромските училища – често пъти това е напълно изключено, доколкото почти всички 100%-ни ромски училища са в 100%-ни ромски махали и населени места. Реалната десегрегация е възможна единствено при осигуряване на равни възможности както за обучение, така и за преход от едно в друго качествено образователно равнище с характерните за българската образователна система тежки конкурси и дублиращо образование“ (Денков 2001:14). В същинската част на изследването авторите са се стремили да обхванат цялостната картина на ромските училища по области, без да подценяват селата за сметка на гетата в по-големите градове. Обект на проучването станал и училищата със смесен етнически характер, но с отчетливо ромско присъствие, условно прието в скалите 10-30% и 30-50% от учениците. Прогнозата, че техният брой ще нараства и техните характерни черти ще настъпват все повече там, където ромчетата ще надхвърлят 30%, е напълно логична.

В последните десетина години стремително нарасна броят на чисто ромските селски основни училища

Интерес представляват и данните за емиграцията по политически причини преди 1989 г. и по икономически причини след нея. Така около 1 100 000 български граждани, предимно от български и турски произход, напуснаха страната. Едновременно с това традиционната миграция към по-големите градове е характерна преди всичко за неромското население. Така според авторите на това изследване ромите остават най-неподвижни. „В демографски и образователен аспект това довежда до силна концентрация на ромското население и училища в селата – изтеглянето на българите с деца в училищна възраст към по-големите градове е процес поне с петдесетгодишна давност, но едва в последните десетина години стремително нарасна броят на чисто ромските селски основни